

AUTOEVALUACE ANEB INTERNÍ EVALUACE A VÝCHOVNÝ PORADCE

Závěrečná práce jako učebnicový příklad

Aplikace aktivit výchovného poradce v třídnických hodinách

Žáci se SVP a jejich adaptace na 2. stupni ZŠ

Nadměrná absence žáka ve výuce

Důležitost volby správného studijního oboru na VŠ

Absolvent SŠ na trhu práce - možnosti vlivu výchovného poradenství na jeho úspěšnost

Změna pohlaví žáka v prostředí střední školy

ADHD

Školní řád na míru

Chtějí žáci asistenta pedagoga?

Kariérové poradenství na dané základní škole (bude upřesněno)

Vliv rodiny na školní i mimoškolní úspěšnost žáků

Spolupráce pedagoga a asistenta pedagoga / využití asistenta pedagoga ve výuce

Prevence školní neúspěšnosti žáků s narušenou komunikační schopností

Jak se mění přístup žáků k přestávkám na základní škole?

Syndrom vyhoření u učitelů základní školy

Jak vést třídnické hodiny očima výchovného poradce

Jak zvládat projevy emocí žáků .

Efektivní nábor studentů na střední školu

Školní poradenské pracoviště, co to je?

Interní mentoring jako možnost autoevaluace školy.

Rozhodování o profesní orientaci aneb nelehký úkol v životě každého žáka

Přechod žáků ze základní školy na střední odbornou školu a střední odborné

Jak se dívat na metody?

□ Struktura

- (pozorování – druhy; dotazníky – typy; analýza produktů činnosti; postojové škály; projektivní techniky...)

□ Účel

- Co mne zajímá / Co chci zjistit / Co si potřebuji ověřit?

□ Analogicky u metodologie

- (kvalitativní; kvantitativní; longitudinální; experiment (...)
vs. Co mne zajímá / Co chci zjistit / Co si potřebuji ověřit?)

Co je to (auto)evaluace

- Proces získání podkladů pro rozhodnutí na úrovni jednotlivce (žáka, učitele) – skupiny (třídy, skupiny předmětů) – celé školy
- Zjištění kvality práce školy
  - **označení míry** (úrovně) nějakého stavu (např. „kvalita práce s nadanými žáky ve škole XY je vysoká/nízká“)
  - **vyjádření stavu**, který je optimální, žádoucí, ideální, tedy a priori pozitivní (např. „je potřeba klást důraz na týmovou práci při pomoci žákům s XY ve škole“)
- Odrážejí se v platné legislativě.

Druhy evaluace

- Z hlediska hodnotitele
  - ▣ Externí (ČŠI... Kalibro, SCIO)
  - ▣ Interní (autoevaluace – vychází z potřeb školy a je specifická)
- Z hlediska účelu
  - ▣ Sumativní (závěrečné, celkové hodnocení)
  - ▣ Formativní (průběžné)
- Z hlediska interpretace
  - ▣ Normativní (relace k ostatním – např. žebříčky škol)
  - ▣ Kriteriaální (relace k předem stanovenému kritériu – např. počet bodů, míra spokojenosti,)

V současnosti je kladen důraz na evaluaci interní, formativní a kriteriaální (autoevaluace ;)

Autoevaluace ve škole

- ▣ Různé úrovně obecnosti, se kterými jste se už setkali

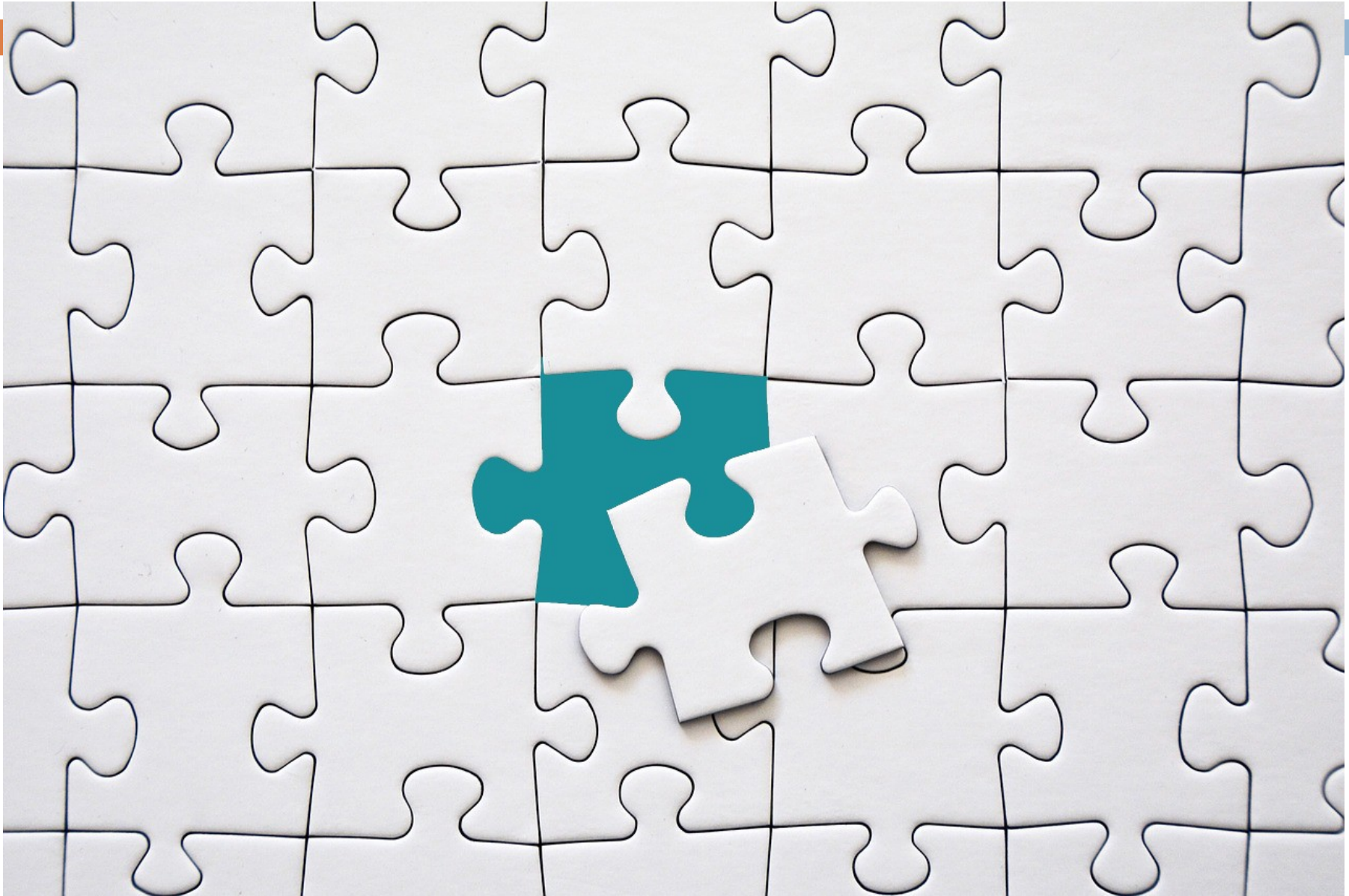

- Autoevaluace ve smyslu autoregulace žáka (např. styl učení, akademické aspirace...)
- Autoevaluace učitele (např. klima třídy)
- Autoevaluace skupiny předmětů

- **Autoevaluace školy** (např. klima školy)

Co tedy potřebuji vědět?

- Důležité je vědět, co chci zjistit.
  - ▣ Spoustu věcí už víme.
  - ▣ To, že „mám nějaký dotazník“ může věcem i uškodit.
  - ▣ Snadnost sběru dat může lidi znechucovat („přetestovanost“)
  - ▣ Dobré je mít informace z různých zdrojů a konfrontovat je („triangulace“)

Informace a výsledky evaluace jako puzzle 😊

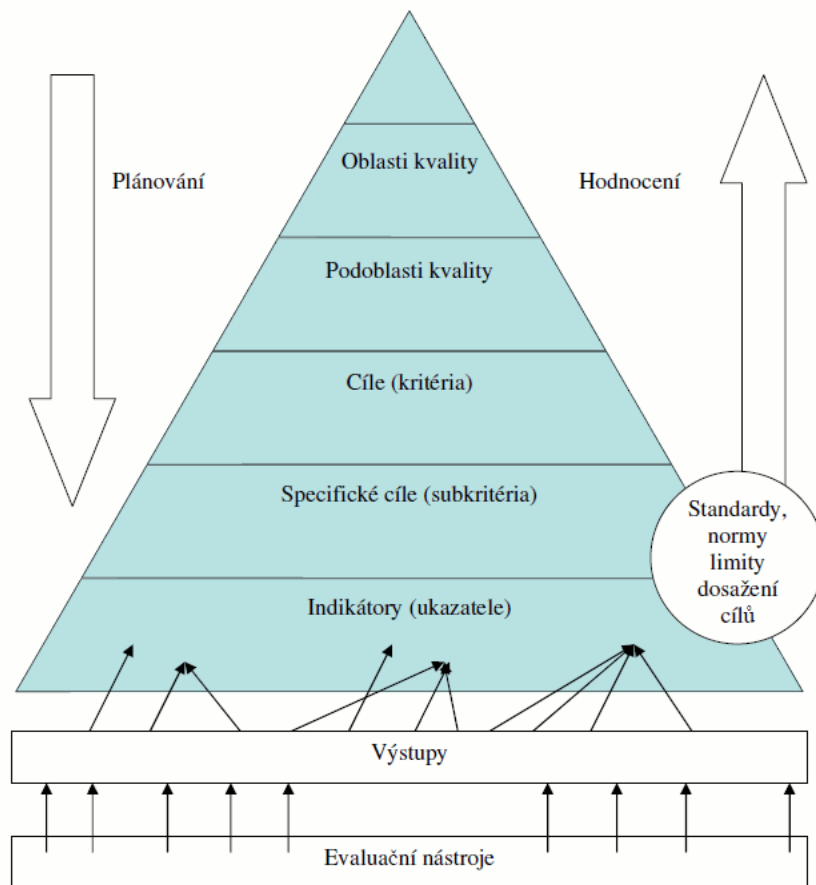
Jak se pozná dobrá škola
(třída...)?

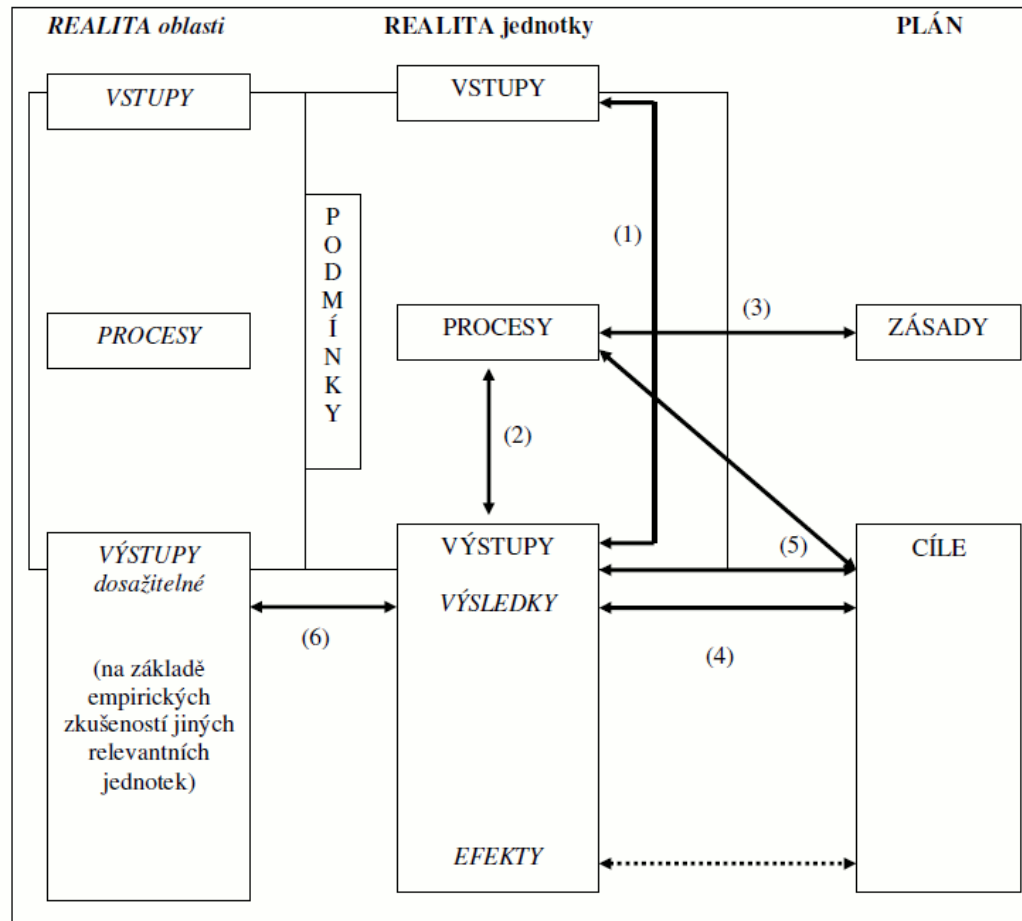
Řada možných kriterií

- Postihující výsledky - např.:
  - ▣ Prospěch
  - ▣ Procento přijatých na vyšší stupeň školy
  - ▣ (...)
- Potihující proces
  - ▣ Kvalita
  - ▣ Efektivita

Model kvality školy

Model operacinalizace kvality

Operacionalizace kvality

(legenda k předchozímu obrázku)

- **(1) Vztah mezi vstupy a výstupy**
  - Např. testy znalostí na začátku a na konci výuky
- **(2) Vztah mezi procesy a výstupy**
  - Nejčastější v ped. výzkumu; Procesy jsou efektivní (účinné), pokud vedou k požadovaným výsledkům (formulovaným podle cílů).
- **(3) Vztah mezi zásadami a procesy**
  - Kvality procesu je definována jako soulad se zásadami (alternativní školy)
- **(4) Vztah mezi cíli a výstupy**
  - v případě výuky prioritní zájem učitelů. Předpokládá důslednou operacionalizaci cílu tak, aby dříve, než budou realizovány procesy, bylo známo, jak bude vyhodnoceno jejich dosažení (úroveň výstupu) – srv. ECTS na MU
- **(5) Vztah mezi cíli, výstupy a procesy – jedná se o sjednocení variant (2) a (4).**
- **(6) Vztah mezi skutečnými a dosažitelnými výstupy**
  - Dosud spíše nerealizováno (málo údajů). Benchmarking.

Výhody autoevaluce

- Citlivost na specifika konkrétní školy (v porovnání s obecnými nástroji).
- Hodnotiteli jsou sami aktéři – zpětná vazba je důvěryhodnější.
- Tlačí ke komunikaci o škole (rozvíjí potenciál ke spolupráci – mezi učiteli, žáky, rodiči i zřizovatelem).
- Tlačí k formulování východisek i záměrů (co, kdy a proč).
- „Deprivatizace“ učitelského povolání (výuková aktivita a její výsledky může být objektem debaty; výsledky jsou veřejné)

Stav autoevaluace na ZŠ a SŠ v ČR

Závažnými zjištěními TZI ČŠI:

1. „školy zpravidla nevyhodnocují výsledky vzhledem ke vzdělávacím programům, tedy neanalyzují efektivitu vzdělávacích strategií vzhledem ke stanoveným cílům;
2. jen v menší míře se autoevaluační zjištění promítají do konkrétních opatření, do stanovování cílů, volby strategií, plánování rozvoje či podpory efektivních přístupů ve vyučování“ (ČŠI ČR 2005).

Vyhláška č. 15/2005, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy (zrušena)

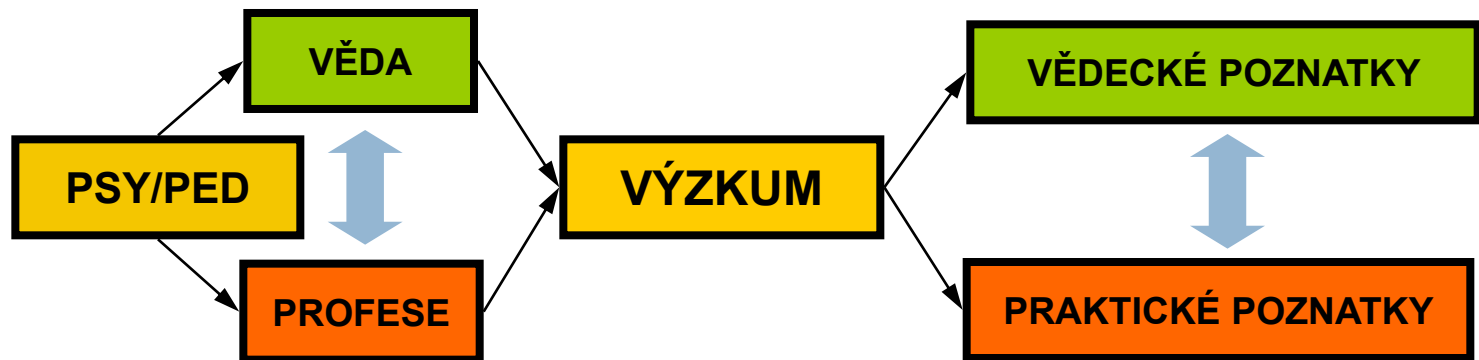
Hlavní oblasti vlastního hodnocení školy jsou:

- a) podmínky ke vzdělávání,
- b) průběh vzdělávání,
- c) podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
- d) výsledky vzdělávání žáků a studentů,
- e) řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- f) úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.

Jak na to

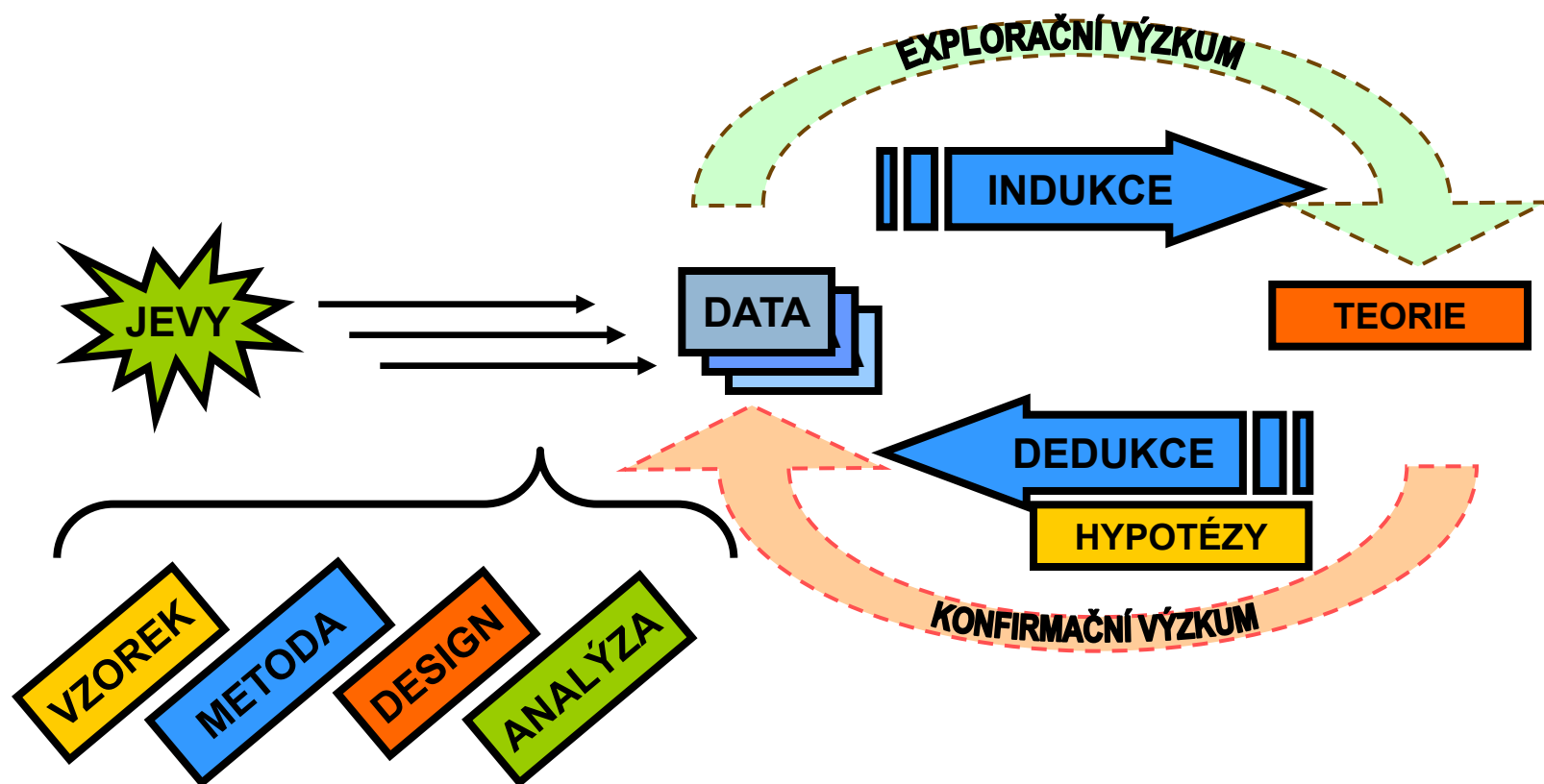
Metodologie

JAK POSUZOVAT PLATNOST POZNATKŮ?

JAK VYTVOŘIT POZNATEK - UDĚLAT DOBROU BP/DP?

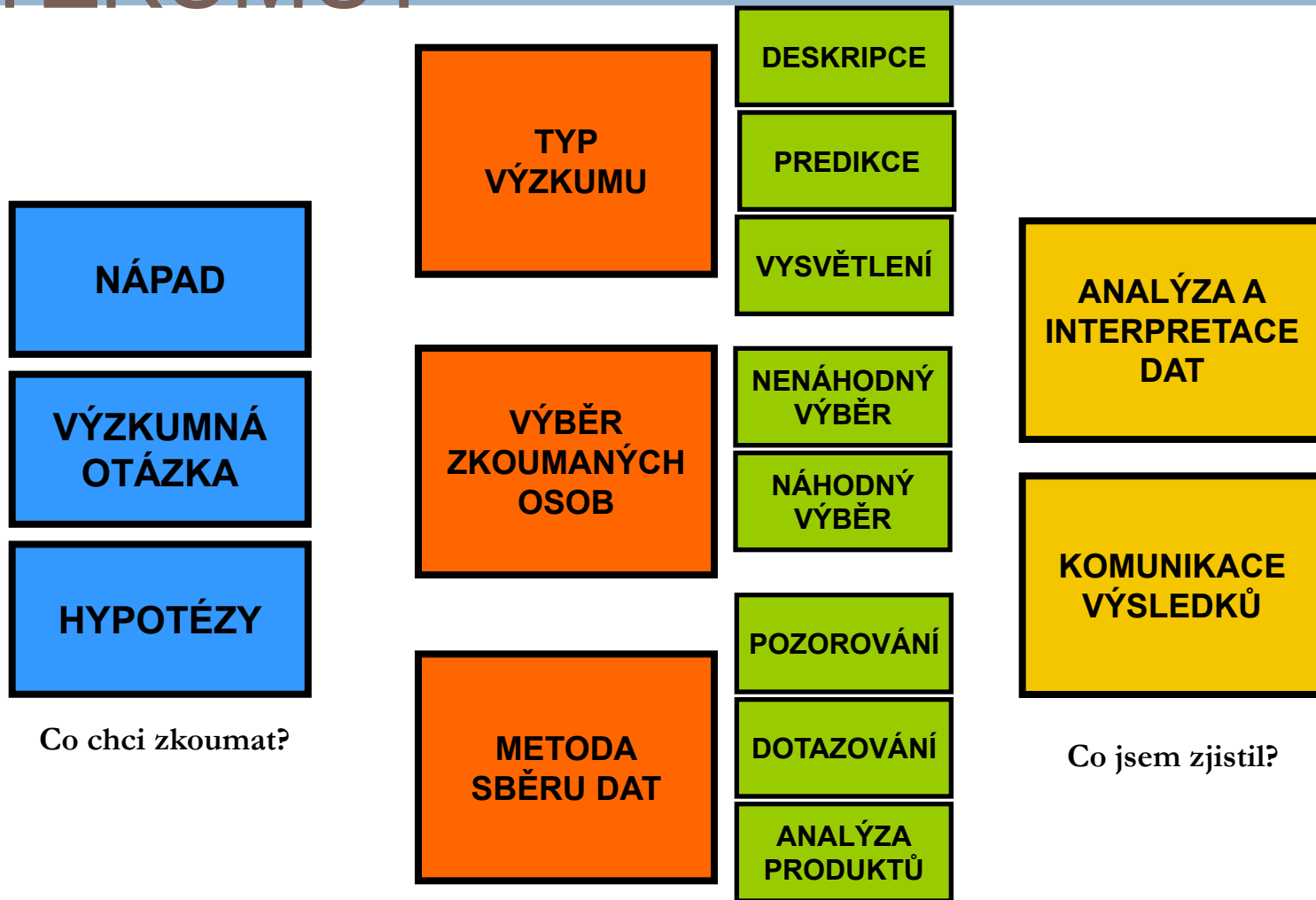
Když se řekne... věda

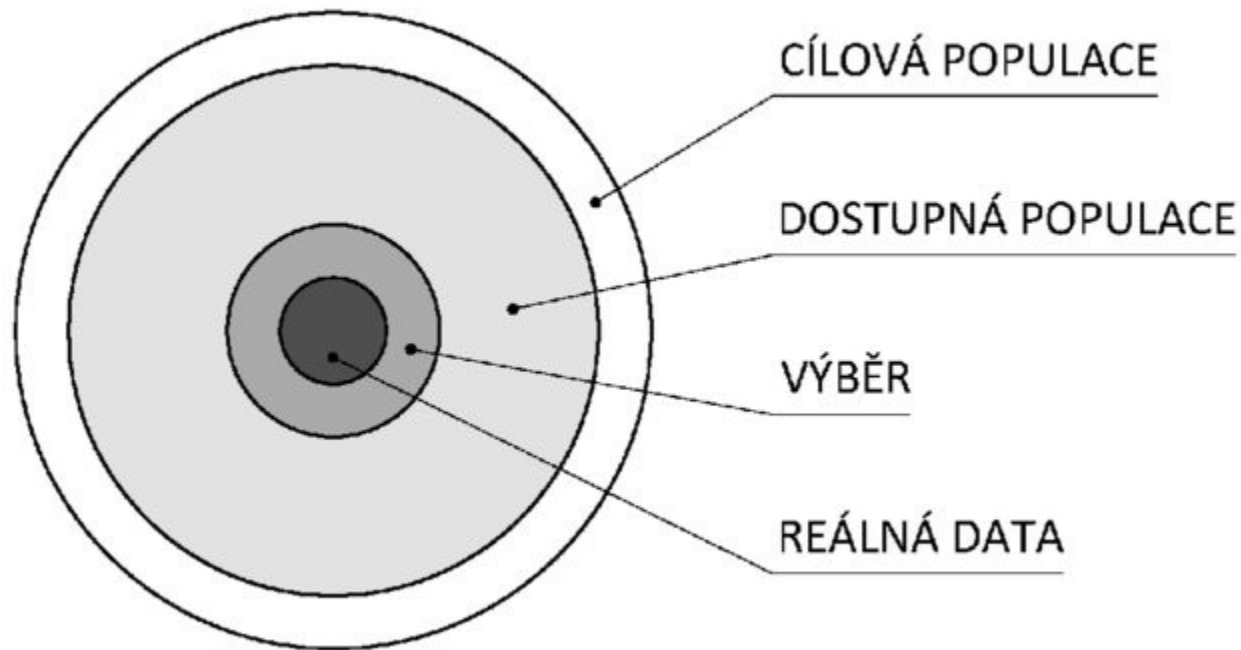
AJ: phenomena, (empirical) data, facts, induction, theory, deduction, hypotheses, sample, method, design, analysis, exploratory and confirmatory research, statistics

MAPA VÝZKUMU

CO VŠECHNO PATŘÍ DO VÝZKUMU?

Výzkumný vzorek (Soukup, Kočvarová, 2016)

<https://www.researchgate.net/publication/309620493> Velikost a reprezentativita vyberoveho souboru v kvantitativne orientovanem pedagogickem vyzkumu

Etické aspekty výzkumu

- GDPR – ochrana osobních údajů (dat) v elektronických systémech (vč. biometrických – hlas, pohyb)
- Standardy na úrovni národní i oborové úrovni (vč. odborných společností)
  - www.vyzkum.cz
  - Etický kodex české pedagogické vědy a výzkumu
    - <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1225/934>

Co číst?

- Švaříček, R. a K. Šed'ová. (2014). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vydání druhé. Praha: Portál. 377 stran. ISBN 9788026206446.

- Gavora, P., et al. (2010). *Elektronická učebnica pedagogického výskumu*. [online] Bratislava: Univerzita Komenského. Dostupné z <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk>

Elektronická učebnica pedagogického výskumu

Kapitoly   Slovník   O učebnici   Autori

Kapitoly:

- Veda a výskum
- Informačná príprava
- Voľba výskumnej témy
- Premenné
- Hypotézy
- Výskumný súbor
- Hodnotné dáta
- Výskumné metódy
- Porovnanie
- Dotazník
- Posudzovacie škály
- Interview
- Testy vedomostí a zručností
- Sociometria
- Sémantický diferenciál

O učebnici

E-učebnica je elektronická učebnica metodológie **kvantitatívneho výskumu**, ktorá je určená najmä pre študentov bakalárskeho a magisterského štúdia pedagogiky a príbuzných disciplín. Je zameraná na poznatky o tom, ako plánovať, organizovať a realizovať terénny pedagogický výskum. Lekcie systematicky pokrývajú jednotlivé fázy výskumu od formulovania výskumného problému po interpretáciu výskumných dát. Lekcie obsahujú aj príklady, na ktorých vidno praktické použitie daného poznatku v praxi, a aplikčné úlohy, pomocou ktorých je možné nacvičiť si niektoré prvky výskumu.

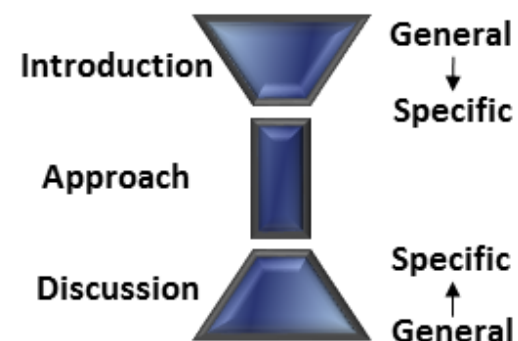
Prečo kvantitatívny výskum?

V súčasnosti sa pedagogický výskum uskutočňuje v dvoch liniách. Je to jednak kvantitatívny, jednak kvalitatívny výskum. Táto e-učebnica je venovaná právemu typu výskumu. Je to výskum, ktorý má najdlhšiu tradíciu, používa ho viac výskumníkov ako kvalitatívny typ výskumu a viac sa o ňom publikuje. Autori sympatizujú aj s kvalitatívnym (resp. zmiešaným) typom výskumu, ale ich časové možnosti v súčasnosti neumožňujú zahrnúť do učebnice aj učivo o kvalitatívnom výskume.

Navigácia v učebnici

Struktura práce (volně dle APA)

- Abstrakt
- Úvod (představení tématu v širším kontextu)
- **Část teoretická** (přehled současných informací o tématu; přehledová studie) – v závěru souhrn, který je východiskem pro výzkumnou či praktickou aplikaci
- **Část praktická** (výzkumná) – formulace problému, výzkumné otázky (a z nich vyplývající hypotézy), popis zvolených metod, popis zkoumaných osob, popis výsledků,
- Diskuse (co všechno mohlo ovlivnit výsledky, jaké jsou zkušenosti a co mělo být uděláno jinak i v porovnání s podobnými studiemi))
- Závěr (stručný)
- Literatura
- Přílohy

- Popis standardu na KPsy PdF MU prací viz http://www.ped.muni.cz/wpsy/doc/pokyny_pro_ver_2.pdf

Případové studie

- V roce 1967 představili sociologové **Barney Glaser** a **Ansel Strauss** novou výzkumnou metodu s názvem „**zakotvená teorie**“, v rámci níž využili případové studie za účelem tvorby nových teorií. V desetiletích následujících poté vzrostla jejich popularita v užití pro ověření **hypotéz**.
- Případová studie byla postupně využívána jako metoda výuky a profesního rozvoje, zejména v oblasti medicíny, obchodu a právního vzdělání. Další z oblastí, v nichž nabyla významu, je reflexe vzdělání. Zde bývají případové studie (*case study*) často zaměřovány na specifické situace (*critical incidents*). Dnes je již možné případovou studii zařadit mezi standardní metodologické postupy
- Typy případové studie podle R. K. Yina
  - **Exploratorní studie.** Má za cíl prozkoumat strukturu případu a vztahy, které zde působí, definovat hypotézy a otázky, navrhnout teorii a připravit podklady pro další výzkum.
  - **Deskriptivní případová studie.** Jejím cílem je podat co nejkomplexnější popis daného jevu. Za tím účelem nejprve stanovuje seznam základních témat a aspektů, na něž se výzkum zaměří.
  - **Explanatorní studie.** Podává vysvětlení případu rozebráním jednotlivých příčinných řetězců za užití předem stanovené teorie. Cílem je odkrytí méně známé nebo dosud neznámé vztahy a struktury daného případu, analyzovat jejich charakter, identifikovat příčiny a důsledky.
  - **Testovací případová studie.** Klade si za cíl (podobně jako explanatorní studie) pomocí navržené teorie zdůvodnit mechanismy působící v případě, důraz je zde však kladen především na testování správnosti teorie.

...a pro účely (auto)evaluace velmi užitečný nástroj

Něco více o případových studiích https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=11271&edmc=11271

Literatura

- Průcha, J. *Pedagogická evaluace*. Brno, MU CDVU, 1996.
- Starý, K. *Autoevaluace školy*. Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005. 20 s. Studijní text autoevaluace školy vytvořený pro systémový projekt PILOT S - autoevaluace škol vzhledem k zavádění ŠVP. Dostupný z www:
http://www.nuov.cz/uploads/Publikace/Zajistovani_kvality_OV/Autoevaluace_skoly.pdf
- Starý, K., Chvál, M. Kvalita a efektivita výuky: metodologické přístupy. In Janíková M. - Vlčková, K. a kol. *Výzkum výuky: Tematické oblasti, výzkumné přístupy a metody*. Brno: Paido 2009.
- Vašátková, J. Úvod do autoevaluace školy. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2006.
- Další viz:
  - <http://www.nuov.cz/ae/>
  - <http://www.nuov.cz/ae/literatura>
- **Kde hledat metody:**
  - <http://www.evalvacninastroje.cz/>